

амбіції та мрії, які спонукають його до вільного польоту. Легенда нагадує нам про важливість балансу між амбіціями та обмеженнями, а також про відповідальність за результати наших дій, підкреслює, що наші амбіції та прагнення можуть мати серйозні наслідки. Ікар, вільний у польоті, вирішив ризикувати і піднявся занадто високо, порушуючи батькові попередження. Ця рішучість призвела до трагедії, коли віск розтанув, і він впав у відкрите море. Ця частина нагадує нам, що наші власні рішення і вчинки несуть відповідальність та наслідки, які можуть бути необоротними.

По-четверте, актуалізація питання про баланс між індивідуальним та загальним добром. Ікар бажав індивідуальної свободи та вольового польоту, але це призвело до його смерті. Дедал був обережним й оберігав загальне добро, але можливо забув про індивідуальні бажання свого сина. Баланс між цими двома аспектами є ключовим для гармонійного розвитку суспільства. Сьогодні це питання залишається актуальним, особливо в контексті розвитку технологій та глобалізації. Індивіди мають бажання просувати власні інтереси, але одночасно ми також є частиною спільноти, і наші дії можуть мати вплив на інших.

Легенда про Ікара та Дедала є джерелом навчання та рефлексії для нашого сучасного світу. Вона допоможе нам краще розуміти наші власні амбіції, відповідальність, вільність та моральність. Ця історія висвітлює глибокі філософські і соціальні аспекти, які залишаються актуальними і в сучасному світі, і надає нам можливість продовжувати дискусії та навчання з покоління в покоління.

В. Мірошніченко

LA LANGUE MATERNELLE: ВИБІР, ДИСКРИМІНАЦІЯ

V. Miroshnychenko

LA LANGUE MATERNELLE: CHOICE, DISCRIMINATION

«... ми всі живемо в світі, де люди як такі припинили своє існування досить давно...» (Ганна Арендт. «Ми біженці»). Мовиться про дискримінацію, тобто про *розрізнення* (лат. *discriminatio*). Дискримінація є тим, що відбувається двічі: два рази поспіль або два рази водночас — виходячи з лат. префіксу *dis-* (розділення, роз'єднання) і лат. слова *cernere* (розрізняти, розбирати): розділення, яке розрізне, і/або роз'єднання, яке розбирає. Розділити, розрізнувши, і роз'єднати, розібравши. Чи не є біженець тим, хто зачинений у цьому лабіринті?

Розрізнити, розібрати, розділити в стані розхитування. Можна зазначити, що питання полягає в меті, а мета дискримінацій — виштовхнути за межі (кордони, границі). Розділити в буквальному сенсі, розділити немов розщепити, розкласти на частини. Біженець — не просто той/та, кого дискримінують, а той/та, хто дискримінується і, водночас, дискримінує (як варіант: захисна реакція, дискурсивна операція, яка з'являється разом з відповідною графемою). Чи може бути захист без нападу, яку би форму/сенса він би не приймав?

Зворотний бік дискримінації: робити видимим. Дискримінуючи щось або когось, це щось або хтось стають оприявленими. Що спільного між деконструкцією і дискримінацією? Маємо прослідкувати історію дискримінації: приписування значень, послідовність подій та явищ. Кого називають дискримінованими і чому їх називають саме дискримінованими?

Слово «дискримінація» може мати суто технічне значення: розділити щось між кимось. Коли щось розділено, розрізнено, то неминуче виникає ситуація вибору (фр. *choix*), хтось мусить здійснити вибір (фр. *choisir*). Що таке вибір-здійснення вибору? Етимологічно *choisir* походить від готського *kausjan* — куштувати, пробувати. Обирати, себто, пробувати різні варіанти або жодного (куштувати, щоб відчутти смак).

Концентраційний табір. В'язень. Чи має в'язень вибір, якщо він сам собі не належить? Чи має вибір той, хто не належить собі? І чи має вибір той, хто вважає, що йому щось належить? У повсякденному житті вибір часто асоціюється зі свободою. Свободою обирати, наприклад, товар. Теодор Адорно писав про людину як про екземпляр у культурній індустрії. То чи здатний екземпляр щось обирати, опинитися в події/ситуації вибору?

Вибір не має потребувати довгого розмірковування. Вибір є поривом, можливо, перверсія чи афазія, якщо вимагається його артикуляція (якщо щось вимагається, то чи доречно вживати слово «вибір»?). Або вибір — проста швидка дія, рух. Зустріч дискримінації і вибору. Вибір передбачає розділення, розрізнення; розрізнення-розділення приховує в собі вибір. Ймовірно, вибір не завжди потребує певного «між». Парадоксальним чином вибір як такий вільний від «між» і оточений межами. Вибір як те, що властиве тому, хто включений до екземплярності, хто перетворився на екземпляр. Він виконує ситуацію вибору, оскільки він вже в ньому, вже в очевидному, що сприймається як природне (завдяки спільності дискримінації і вибору).

Траекторія вибору або траекторія наслідків вибору — чи є вона очевидною, прорахованою? Коли парадоксальність вибору «між» пропонується тому, кого вже дискриміновано, хто вже в межах. Тут не йдеться про вибір «за» когось чи вибір «для» когось, а лише про ситуацію, коли вибір пов'язаний з дискримінацією еліптичного (еліптичність вибору і дискримінації). Втім, еліпс має містити розриви.

Чи не є вибір — вибором мови, мовним вибором, вибором того, що в мові, із мови і завдяки мові? Навіть якщо сам вибір не артикулюється, навіть якщо лишається в затінку просодія і нібито на перший план проривається дія, послідовність кроків.

[і ось приклад: «Вибір Софі» реж. Алан Пакула, 1982] *La langue maternelle*. В умовах концтабору, в умовах помежів'я між потягом і табором, у зоні розподілу, сегрегації, відбору, зрештою, дискримінації. Концтабір і лінія сегрегації, лінія, яка не є метафорою, риторичним прийомом, а є пасткою, коли / де мова мусить здійснити вибір, вказати, кого залишити, а кого — забрати. Хто в такій ситуації є екземпляром, а хто — зберігає людяність, якщо взагалі ми можемо говорити про когось поза екземплярністю (фр. *exemplarité*), поза прикладом (фр. *exemple*)?

La langue maternelle (фр. материнська мова)? *La voix maternelle* (фр. материнський голос)? Софі не робить жодного вибору. Інший обирає, мова Іншого обирає, материнська мова Іншого обирає; материнська мова матері, якою управляє Інший, адже цю мову розуміють, нею говорять як своєю (мова не є власністю, *мова не належить*). Ситуація межі, у якій відбувається розходження, якщо промовчати, то втрата, якщо артикулювати вибір, то тотальна втрата. Мова, якою здійснюється вибір (німецька), не є чужою, не є ворожою і не є в повному сенсі материнською, оскільки далі ми чуємо третю мову (англійську), вивчення якої не є складним, але

не є і простим, вона говорить, але говорить з помилками, такою мовою не можна зробити вибір, точніше, не можна опинитися на межі.

Якщо ми говоримо про те, що називається *la langue maternelle*, то чи не припускаємо ми наявність *la langue étrangère* (фр. чужа мова)? Мова як така приховує в собі щось чуже, нав'язане і те, що нав'язує, прив'язує до певних структур? *Maternelle* є одночасно *étrangère*. Вибір виконується материнською-чужою-мовою. Йдеться не про відповідальність або етику, а про Іншого. Не я говорю і тим самим роблю вибір, а Інший — мовою материнською-чужою. Ситуація *exemple*, тобто того, хто опинився в ній, це ситуація подвійності: *exemplaire-exemple* є тим, кого видалили, витягли з чогось буденного і, водночас, — це той, хто чогось набуває, щось здобуває за посередництва мови. Вибір виконується *la langue étrangère*, однак, по суті, на подію не впливає навіть використання *la langue maternelle* — вони збігаються в мові як такі. Софі — типовий *exemple* — її витягли з повсякдення, і потім вона витягує/надає нових значень донці. Вона підштовхує, урухомлює дію після мови, але складається враження, що дія урухомилась, запустилась до її артикуляції Софією. Вимовляння імені походить на перформатив — слова, які не потребують відповіді, це певне «так» без того, аби сказати, вимовити «так», ім'я (доньки) — це вже «так», сказане матір'ю не материнською мовою, а мовою *étrangère*. Якщо мати говорить мовою *étrangère* і донька її розуміє, то чи є така мова мовою *étrangère*? Що робить ту чи іншу мову мовою *étrangère*? Якщо Софі говорить мовою *étrangère*, то чи не говорить вона насправді і мовою *maternelle*?

До кого адресовано артикуляцію вибору Софі, артикульований вибір, який вона не здійснює, а озвучує, робить видимим? Вибір за відсутності вибору, артикуляція, яку ніхто не сприймає, яка є лише озвученим «так» — немов погодження з тим, що не є вибором, що пропонується виконати. Пропозиція як наказ. З чим погоджується Софі? Вона погоджується з тим, що наказ є наказом, ніби «так» означає «я почула» наказ, «так» наказу не є «так» його виконання. «Так» наказу звучить як сигнал уприсутнення себе, як певний підпис «так, я почула» наказ. Вона не підписується під іменем, яке промовляє, оскільки ім'я їй не належить, наступні дії їй не належать. Вона перебуває на межі в буквальному сенсі. Певний трюк (фр. *truc* — виверт, хитрість), який уможливився, експлікувався межею. Трюк не з метою уникнення вибору або відповідальності, а як жест, який розхитує вибір з середини, показує його слабкі місця. Є «так» вибору як наказу, «так» як погодження з цим наказом і відсутне «так» із змістом наказу, що приховується трюком (звичайно, несвідомо). До чого/кого спрямовано «так» наказу? «Так» наказу адресовано до самого наказу.

С. Криворутченко

КОНСЕРВАТИЗМ VERSUS НОВІТНІ ТЕНДЕНЦІ В МОДІ: СУТНІСТЬ ТА НАСЛІДКИ ПРОТИСТОЯННЯ

S. Kryvorutchenko

CONSERVATISM VERSUS THE LATEST FASHION TRENDS: ESSENCE AND CONSEQUENCES OF CONFRONTATION

Бажання існувати у звичному, зрозумілому та комфортному соціокультурному середовищі відоме людству з давнини, має значну кількість послідовників та не втрачає актуальності і потенціалу до реалізації донині. Воно є постійним супутником